

דף יא.

עין משפט ב.

יו"ד סימן רפו סעיף א

א. המקומות החייבים במזוזה הם: אחד שערי בתים ושערי חצרות, שערי מדינות ועיירות, וכן רפת בקר ל ולולין מ ואוצרות יין ושמן, ובית השייך לאשה נ ובית השותפין כולם חייבים במזוזה.

הגה: דוקא בשותפין ישראל, אבל בית ישראל ועכו"ם בשותפות פטור ממזוזה.
ס.

וכן חצרות או עיירות שמקצת עכו"ם דרים שם פטורים ע ממזוזה.

עין משפט ג.

יו"ד סימן רפו סעיף ג

ג. בית הכנסת אם יש בו דירה לשום אדם פ כגון לאורחים, חייב במזוזה.

הגה: אם הבית דירה נמצא בעזרת נשים שלפני ביהכנ"ס, העזרה חייבת ובית

ל. מברייתא ביומא דף י"א ע"א, ואף שהרפת מקום טינופת הוא מ"מ לא נפיש זוהמה שלהם. ש"ך ס"ק ב'. ובדרישה כתב דהכלל הוא דאם זה משום קדושה כגון בית הכנסת או היכא שזה מקום טינופת בזה בעינן בית דירה ממש שידור בו תמיד אז מתחייב, אבל אם יש רק צד אחד שאין זה בית כנסת ולא מקום טינופת כגון בית תבן אפי' אינם דרים בו כבית דירה ממש אלא נכנסים ויוצאים בו נחשב לבית דירה וחייב. שם בש"ך.

מ. היינו חדר בנוי לאוויזין ותרגולין. ש"ך ס"ק ג'.

נ. ולא אומרים "ביתך" ולא ביתה אלא כיון שכתוב למען ירבו מיכם וכו' והנשים בכלל בעי חיים כמו האנשים ע"כ חייבות. ש"ך ס"ק ד'.

ס. כיון שמקצתו של עכו"ם וגם משום סכנה שלא יאמר העכו"ם לישראל אתה עושה לי מעשה כשפים. ש"ך ס"ק ו'. משא"כ במעקה שגם שותף עם גוי חייב. משא"כ במעקה שגם שותף עם גוי חייב.

ע. ואפי' רובם ישראל פטורים משום סכנתא וכנ"ל. ועוד טעם שודאי העכו"ם יטלוה משם ויבזוה ויהיו גורמין בזיון לכתבי הקודש, ומכאן למדו שאין עושין מזוזה אלא במקום שהוא שמור מעכו"ם שלא יטלוה. ש"ך ס"ק ז'.

פ. מברייתא שם.

הכנסת פטור.

עין משפט ד. יו"ד סימן רצא פעיף א

א. מזוזת יחיד נבדקת פעמיים בשבע שנים^ז, ושל רבים פעמיים ביובל.

עין משפט הו. יו"ד סימן רפו פעיף ב

ב. בית התבן ובית הבקר חייבים^ק, אבל אם עומדים שם ערומים כגון שהנשים רוחצות שם אין כבוד להיות שם מזוזה^ר.

הגה: חדר ממש שאיש ואשה ישנים, חייב במזוזה.

ויש מקילין דכל מקום שנשים ישנות שם, פטור ממזוזה^ש.

צ. מברייתא ביומא דף י"א ע"ב, ורש"י שם כתב הטעם שמא נרקבה או נגנבה, וא"כ א"צ לבדוקה מבפנים וע"ז סומכים רוב העולם דאין בודקין אם נרקבה, והרמב"ם כתב כפי הראשון. מ"מ נכון לכל ירא שמים להחמיר ולבדוק כי זה מדינא, כ"כ בשירוי ברכה, וכתב בשולחן גבוה דמשמע שמשום דנטשטשו האותיות אין חיוב לבדוקה וא"כ היום ששמים אותם בתוך צינצנת מזכוכית או עטופים בניילון שאין חשש שנטשטשו האותיות א"צ בדיקה ומשום כך הקילו בבדיקתה. מ"מ בשבחי האר"י ז"ל כתב דצריך לעשות הגהה למזוזה כדי שלא יכנסו רוחות רעות בבני הבית, וזהירים האנשים כשמתרבים עכברים ולפעמים גם נושכים מיד לבדוק המזוזות. קול יעקב אות ג'.

ואם הוריד המזוזה ע"מ לבדוקה ודעתו לקובעה בחזרה, אם בא לקובעה באותה שעה לא יברך אחר בדיקתה, אבל אם שהה בנתיים ועשה היסח הדעת שעסק בעסקים אחרים בכה"ג יברך כשיבוא לקובעה פעם שניה. קול יעקב אות ז'. ועיין בבן איש חי פ' תבוא סוף אות ח'.

מי שי לו הרבה מזוזות קבועות ובדק שלש מהן ומצא אותן כשרות אפ"ה צריך לבדוק השאר דלא כל המקומות שווים, מברכי יוסף, ופ"ת אות א'.

ק. כדחני רב כהנא קמיה דרב יהודה שם, וכ"כ הרי"ף והטור בשם הרא"ש.

ר. היינו דוקא אלו שאין הם בית דירה ממש. ומטעם זה כתב בספר בית הלל דבית האסורים פטור ממזוזה שאינו דירת כבוד ועיקרן לדירת עראי והו"ל ככתים שבספינה. ברכי יוסף.

ש. ב"י בשם הסמ"ק וכל בו ומרדכי, מ"מ כתב הש"ך שנראה שיתקן מזוזות בכל הפתחים ויכסה המזוזה כמו בסעיף ה'.

ובמקום שהדלת מבפנים וכשישנים שם סוגרים הדלת ונמצאת המזוזה מבחוץ, חייב במזוזה לכו"ע.

דף יא:

עין משפט א. יו"ד סימן רפו פעיף ז

ז. מרפסת^ה שהיא דרך לעלות בה לעלית הגג או לקומות העליונות, וכן בית שער שהוא בית קטן שעושין לפני שער החצר^א והכל עושין אותו קפנדריא, וכן הגינה כולם פטורים ממזוזה. אבל אם בית אחר פתוח לאחד מאלו חייבים^ב.
ויש אומרים^ג שבית שער חייב^ד אפי' אין בית פתוח אליו.

עין משפט ב. יו"ד סימן רפו פעיף ד

ה. בית הכסא ובית המרחץ ומקום שמעבדים בו עורות ובית הטבילה^ה פטורים, שאינם עשויים לדירת כבוד.

עין משפט ד. יו"ד סימן רפו פעיף יד

ה. יד. בית שאין לו תקרה פטור^ו, היה מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה

ת. מברייתא ביומא דף י"א ע"ב.

א. שהשומר יושב שם פטורים כיון שאינם מיוחדים לדירה. ש"ך ס"ק ט"ו.

ב. מברייתא במנחות ל"ב ע"ב, דבית שער ומרפסת שם חייבים ותירצו התוס' שם בשם הרי"ף דכאן בפתוחה לבית וע"כ חייבת. באר הגולה אות י"ב.

ג. כתירוץ הראשון שם בתוס' כאן מדאורייתא פטור אבל מדרבנן חייב, וכתב הש"ך בס"ק ט"ז דצ"ע די"א מחייבים גם במרפסת וגינה ולא רק בבית שער.

ד. והיינו מדרבנן. ש"ך ס"ק י"ז.

ה. והיינו אף שיכסה המזוזה ולא יהיה משום בזיון כתבי הקודש פטור, דמ"מ אינם עשויים לדירת כבוד פטורים ממזוזה ואין לעשות שם מזוזה. ש"ך ס"ק י"א.

ו. מימרא דרבא במנחות דף ל"ג ע"ב, וביומא דף י"א ע"ב.

אם היה הקירווי כנגד הפתח בשיעור ד' על ד' אמות ז' חייב במזוזה.

עין משפט ה.

יו"ד סימן רפו סעיף ב

ב. אם ישנה קשת על שתי המזוזות במקום המשקוף, ויש בגובה ח' המזוזות עשרה טפחים או יותר חייב במזוזה, ואם אין בו עשרה טפחים פטור משום שאין לו משקוף ט.

הגה: כ"ש פתח שאין לו גובה של עשרה טפחים דפטור.

הגה: המנהג נתפשט במדינות אלו דרוב העולם סומכין על מזוזה אחת שעושיין על פתח הראשי לבתיהם, ואין זה נכון ואין להם על מה שיסמוכו.

עין משפט ו.

יו"ד סימן רפו סעיף א

עיין לעיל דף יא. עין משפט ב

ז. מרמב"ם שם וכתב הכ"מ שם דמילתא דסברא היא.

או כדי לרבע ד' על ד' לדעת הרמב"ם בסעיף י"ג. ש"ך. וכתב בראשון לציון דנראה שאם הקירווי היה מרוחק מן הפתח שיעור של לבוד שהוא פחות מג' טפחים ודבר זה משלים לד' על ד' אמות חייבת במזוזה.

וה"ה אם יהיה הפחות מג' טפחים בתוך הד' אמות של הקירווי ג"כ מצטרף לחייב, ע"ש.

ח. מברייטא בעירובין דף י"א ע"ב, וביומא דף י"א ע"ב, וכחכמים, וכמו שכתב ה"ה בפ' ט"ז מהלכות שבת שסובר הרמב"ם דלא בעינן רוחב ד' טפחים לענין צורת הפתח ולענין מזוזה וע"כ לא הזכיר רוחב הפתח ד' טפחים, אבל הרשב"א לא ס"ל כן. וכן דעת רש"י והמרדכי והטור דבעינן ד' טפחים ברוחב.

ט. הקשה הכ"מ בפ"ז דצ"ע דאם אין הכיפה נחשבת כמשקוף גם שיהיו המזוזות עשרה טפחים מאי הוי וכי גובהם יעשו הקשת למשקוף. וכתב בבאר הגולה דאנו מחשיבין ממקום שמתחיל להתעגל שהוא משקוף ולכן צריך שיהיו המזוזות גבוהות כשיעור עשרה. וכתב הש"ך בס"ק ב' מהב"ח דלפי רש"י אפי' אין שם ב' מזוזות כלל אלא מתחיל להתעגל מהארץ אפ"ה חייב, אם יש גובה עשרה בחלל ברוחב ד' טפחים. ועיין בט"ז ס"ק ב' היכן לקבוע המזוזה כשיש מזוזות בגובה עשרה וקשת גבוה מאוד ובתוך חללה שיעור ד' טפחים רוחב וכדי לצאת דעת הרמב"ם ודעת רש"י.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ז.

יו"ד סימן רפט מעיף ב

ב. מקום קביעתה בתוך חלל הפתח בטפח הסמוך לחוץ י.

הגה: אם שינה כ לא מעכב, ובלבד שיניחנה במזוזה עצמה.

ב. ג. יניחנה בתחילת שליש העליון ל של גובה השער מ, ואם קבעה למעלה מזה כשרה נ, והוא שירחיקנה מהמשקוף טפח פ.

ב. ד. צריך לקובעה על צד ימין ע הנכנס, ואם קבעה משמאל פסולה.

הגה: ואין חילוק אם בעה"ב איטר יד פ.

י. לשון הרמב"ם שם בפ"ו ממימרא דרב יהודה במנחות ל"ב ע"ב, והטעם כדי שיפגע במזוזה מיד, א"נ כדי שתשמור לכל הבית שבפנים מהמזיקים. ש"ך ס"ק ב'.

כ. משמע דדעת הרמ"א אפי' הניחה אחרי הדלת כשרה בדיעבד, כ"כ הש"ך בס"ק ג', אך דעת הרמב"ם נראה דפסולה, וכ"כ הלבוש ע"כ צריך לחזור ולתקנה כהוגן.

ל. מימרא דר' זירא א"פ מתנא שם בדף ל"ג ע"א.

מ. ואם הפתח גבוה מאוד לא יניחנו למעלה מכתפיו שאינו נראה שם. באר הגולה אות ה'.

ומנהג העולם להניחה בגובה השער, ובנה"כ כתב שכן דעת רוב הפוסקים, אך האר"י ז"ל גלה סודו שתהיה דוקא בסוף שליש העליון דוקא. ברכי יוסף.

נ. אבל למטה משליש העליון פסול כ"פ הב"י והב"ח, וכשהפתח גבוה הרבה יניחנה כנגד כתפיו אבל לא למעלה מכתפיו בענין שלא יראה אותה. ש"ך ס"ק ד'.

ס. ובדיעבד כשרה גם בלא הרחקה כלל, ב"י.

ע. מברייתא שם בדף ל"ד ע"א ונלמד מפסוק.

פ. ולא דמי לתפילין דאטר מניח בימין של כל אדם, דשאני מזוזה שבאה לשמור כל בני הבית משא"כ בתפילין שהם מצוה שבגופו. ש"ך ס"ק ה'.